

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)
16 päivänä syyskuuta 1999 *

Asiassa C-22/98,

jonka Hof van Beroep te Gent (Belgia) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 234 artikla) nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa, jossa vastaajina ovat

Jean Claude Becu,
Annie Verweire,
Smeg NV ja
Adia Interim NV,

ennakkoratkaisun EY:n perustamissopimuksen 90 artiklan 1 ja 2 kohdan (josta on tullut EY 86 artiklan 1 ja 2 kohta), tarkasteltuina yhdessä EY:n perustamissopimuksen 6 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 12 artikla) ja EY:n perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan (joista on tullut EY 81 ja EY 82 artikla) kanssa, tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja P. J. G. Kapteyn sekä tuomarit J. L. Murray ja R. Schintgen (esittelevä tuomari),

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

julkisasiamies: D. Ruiz-Jarabo Colomer,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies D. Louterman-Hubeau,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Smeg NV, edustajanaan asianajaja W. de Brabandere, Gent,

— Belgian hallitus, asiamiehenään ulkoasiain-, ulkomaankauppa- ja kehitys-yhteistyöministeriön pääneuvonantaja Jan Devadder, avustajinaan asianaja-jat G. van Gerven ja K. Coppenholle, Bryssel,

— Italian hallitus, asiamiehenään ulkoasiainministeriön diplomaattisten riita-asioiden osaston osastopäällikkö, professori U. Leanza, avustajanaan val-tionasiamies D. Del Gaizo,

— Alankomaiden hallitus, asiamiehenään ulkoasiainministeriön eurooppaoi-keuden yksikön osastopäällikkö M. A. Fierstra,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen yksikön virka-miehet W. Wils ja B. Mongin,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Belgian hallituksen, edustajinaan asianajaja K. Veranneman, Bryssel, ja asianajaja K. Coppenholle, Italian hallituksen, edustajanaan D. Del Gaizo, Alankomaiden hallituksen, asiamiehenään ulkoasiainministeriön oikeudellinen

apulaisneuvonantaja J. S. van den Oosterkamp, ja komission, edustajanaan W. Wils, 11.2.1999 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 25.3.1999 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Hof van Beroep te Gent on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 15.1.1998 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 28.1.1998, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla kaksi ennakkoratkaisukysymystä EY:n perustamissopimuksen 90 artiklan 1 ja 2 kohdan (josta on tullut EY 86 artiklan 1 ja 2 kohta), tarkasteltuina yhdessä EY:n perustamissopimuksen 6 artiklan (josta on muutettuna on tullut EY 12 artikla) ja EY:n perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan (joista on tullut EY 81 ja EY 82 artikla) kanssa, tulkinnasta.
- 2 Nämä kysymykset on esitetty rikosasiassa, jossa vastaajina ovat Becu ja Verweire sekä Smeg NV (jäljempänä Smeg)- ja Adia Interim NV (jäljempänä Adia Interim) -nimiset yhtiöt, joiden johtajina ensin mainitut toimivat, ja jossa näitä kaikkia syytetään siitä, että ne ovat teettäneet Gentin satama-alueella töitä muilla kuin tunnustetuilla satamatyöntekijöillä satamatöiden järjestämisestä 8.6.1972 annetun lain (Belgisch Staatsblad, 10.8.1972, s. 8826; jäljempänä vuoden 1972 laki) säännösten vastaisesti.

Kansalliset säännökset

- 3 Vuoden 1972 lain 1 §:n mukaan ”satama-alueella suoritettavien satamatöiden teettäminen muilla kuin tunnustetuilla satamatyöntekijöillä on kielletty”. Saman lain 4 §:n mukaan työnantaja tai tämän edustaja, joka on teettänyt tai sallinut tämän lain tai sen täytäntöönpanoasetusten vastaisen työn, on tuomittava sakkoon.

- 4 ”Satama-aluetta” ja ”satamatyötä” koskevien määritelmien osalta vuoden 1972 lain 2 §:ssä viitataan työehtosopimuksista ja sekakomiteoista 5.12.1968 annetun lain nojalla annettuihin kuninkaan asetuksiin (Belgisch Staatsblad, 15.1.1969, s. 267; jäljempänä vuoden 1968 laki). Vuoden 1968 lain 35 ja 37 §:ssä säädetään, että kuningas perustaa työnantajien ja työntekijöiden sekakomiteoita ja näiden pyynnöstä sekakomiteoiden alakomiteoita. Näihin komiteoihin ja alakomiteoihin kuuluu puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja, yhtä monta edustajaa työnantaja- ja työntekijäjärjestöistä sekä vähintään kaksi sihteeria (39 §). Niiden tehtäviin kuuluu muun muassa etujärjestöjen avustaminen näiden valmistellessa työehtosopimuksia (38 §).

- 5 Vuoden 1968 lain 6 §:n perusteella työehtosopimukset voidaan tehdä sekakomiteassa tai sen alakomiteassa. Jos näin menetellään, saman lain 24 §:ssä ja 28 §:ssä säädetään, että kaikkien näissä komiteoissa edustettuina olevien järjestöjen on osallistuttava näiden sopimusten tekemiseen ja että kuningas voi määrätä, että tällaiset sopimukset ovat velvoittavia, jos joku näiden sopimusten tekemiseen osallistuneista järjestöistä tai elimistä tätä pyytää. Velvoittava sopimus sitoo vuoden 1968 lain 31 §:n mukaan kaikkia kyseiseen sekakomiteaan kuuluvia työnantajia ja työntekijöitä, jos ne sopimuksen mukaan kuuluvat sen soveltamisalaan.

- 6 Satamien sekakomiteasta ja sen nimestä ja toimivallasta 12.1.1973 annetun kuninkaan asetuksen (Belgisch Staatsblad, 23.1.1973, s. 877) 1 §:ssä, sellaisena

kuin se on muutettuna muun muassa 8.4.1989 annetulla kuninkaan asetuksella (Belgisch Staatsblad, 20.4.1989, s. 6599; jäljempänä vuoden 1973 kuninkaan asetus), määritellään ”satamatyöksi”

”kaikki sellaisten tavaroiden käsittely, jotka on kuljetettu valtamerialuksissa, sisävesialuksissa, tavarajunissa tai kuorma-autoissa, ja näihin tavaroihin liittyvät muut palvelut, suoritettiinpa ne telakalla, vesiteillä, satamalaitureilla tai laitoksissa, jotka huolehtivat tavaroiden tuonnista, viennistä ja kauttakulusta, sekä kaikki sellaisten tavaroiden käsittely, jotka on kuljetettu valtamerialuksissa tai sisävesialuksissa ja jotka ovat matkalla teollisuuslaitosten satamalaitureille tai jotka tulevat niiltä”.

- 7 Vuoden 1973 kuninkaan asetuksen saman 1 §:n mukaan ”käsittelyllä” tarkoitetaan

”yksittäisten kuormien lastaamista, purkamista, ahtaamista, uudelleenahtaamista, siirtoa ahtauksen jälkeen, purkamista pakkaamattomana, koneistamista, luokittelua, lajittelua, vaakaamista, pinoamista, uudelleenpinoamista ja kokoaamista sekä uudelleenkokoaamista”.

- 8 Vuoden 1973 kuninkaan asetuksessa määritellään lisäksi eri ”satama-alueiden”, myös Gentin satama-alueen, maantieteelliset rajat.
- 9 Satamien sekakomiteoiden alakomiteoiden perustamisesta, niiden nimistä, toimivallasta ja jäsenten lukumäärästä 12.8.1974 annetun kuninkaan asetuksen (Belgisch Staatsblad, 10.9.1974, s. 11020; jäljempänä vuoden 1974 kuninkaan asetus) 2 §:ssä määritellään samalla tavalla ”satamatyö” ja ”satama-alueet”, ja tällä asetuksella perustetaan satamien sekakomitean pyynnöstä useita sekakomiteoiden alakomiteoita, joista yksi Gentin satamaa varten. Näiden alakomiteoiden toimivaltaan kuuluvat kaikki ne työntekijät, jotka suorittavat kyseisillä

satama-alueilla varsinaisia satamatöitä tai satamatyöhön liittyviä töitä, ja heidän työnantajansa.

10 Vuoden 1972 lain 3 §:n mukaan ”kuningas vahvistaa asianomaisen satama-alueen toimivaltaista sekakomiteaa kuultuaan satamatyöntekijöiden tunnustamista koskevat edellytykset ja yksityiskohtaiset säännöt”.

11 Gentin sataman osalta nämä edellytykset ja yksityiskohtaiset säännöt on vahvistettu Gentin satama-alueen satamatyöntekijöiden tunnustamista koskevista edellytyksistä ja yksityiskohtaisista säännöistä 21.4.1977 annetussa kuninkaan asetuksessa (Belgisch Staatsblad, 10.6.1977, s. 7760; jäljempänä vuoden 1977 kuninkaan asetus).

12 Tämän kuninkaan asetuksen 3 §:n 1 momentissa säädetään seuraavasti:

”Työntekijä voi pyytää, että hänet tunnustetaan satamatyöntekijäksi, jos

1. hänen käytöksensä ja tapansa ovat moitteettomia;
2. hänet on sataman työterveystarkastuksessa todettu terveytensä puolesta soveltuvaksi;
3. hän on vähintään 21- mutta enintään 45-vuotias;

4. hänellä on riittävät tiedot ammattikielestä, jotta hän ymmärtää kaikki suoritettavaa työtä koskevat käskyt ja ohjeet;

5. hän on suorittanut työturvallisuuskurssin;

6. hänellä on työn suorittamiseen tarvittavat tekniset taidot;

7. hänen oikeuttaan toimia satamatyöntekijänä ei ole aiemmin peruutettu
— — .”

13 Vuoden 1977 kuninkaan asetuksen 3 §:n 2 momentin mukaan ”sekakomitean alakomitea päättää tunnustamisesta ottaen huomioon työvoiman tarpeen”.

Pääasia

14 Smeg on Belgian oikeuden mukaan perustettu yhtiö, joka harjoittaa Gentin satama-alueella, sellaisena kuin se on määritelty vuosien 1973 ja 1974 kuninkaan asetuksissa, viljatuotteiden varastointia. Sen toimialaan kuuluu vilja-alusten lastaus ja purkaminen sekä viljan varastointi kolmansien lukuun. Tavarat kuljetaan niitä tuotaessa ja niitä lähetettäessä laivalla, junalla tai kuorma-autolla.

- 15 Smeg käyttää tunnustettuja satamatyöntekijöitä satamalaitureilla suoritettaviin eli varsinaisiin satamatöihin, kuten vilja-alusten lastaukseen ja lastin purkamiseen. Muihin töihin, jotka suoritetaan viljan ollessa siiloissa, eli makasiinin täyttämiseen ja tyhjennykseen, punnitukseen, siirtoon, laitteiden huoltoon, siiloissa ja siltavaa'assa suoritettaviin toimenpiteisiin, junien ja kuorma-autojen lastaukseen sekä lastin purkamiseen, se ei käytä tunnustettuja satamatyöntekijöitä, vaan itse palkkaamiaan työntekijöitä tai Adia Interimin, joka on Belgian oikeuden mukaan perustettu tilapäistyövoiman välitystoimisto, sille välittämiä tilapäisiä työntekijöitä.
- 16 Openbaar Ministerie (jäljempänä yleinen syyttäjä) nosti Smegia ja sen johtaja Becua sekä Adia Interimiä ja sen johtaja Verweirä vastaan syytteet Correctionele Rechtbank van Gentissä sillä perusteella, että nämä olivat vuoden 1972 säännösten vastaisesti teettäneet Gentin satama-alueella satamatöitä sellaisilla satamatyöntekijöillä, joita ei ollut tunnustettu.
- 17 Correctionele Rechtbank van Gent hylkäsi syytteet 20.11.1995 antamallaan päätöksellä hyväksytyään syytettyjen esittämän väitteen, jonka mukaan vuoden 1972 laki ja vuosien 1973 ja 1974 kuninkaan asetukset olivat yhteensopimattomia EY:n perustamissopimuksen 90 artiklan 1 kohdan ja 86 artiklan kanssa. Se piti Smegin palkkaamien työntekijöiden tuntipalkan (667 Belgian frangia (BEF)) ja tunnustettujen satamatyöntekijöiden tuntipalkan (vähintään 1 335 BEF) välisiä eroja EY:n perustamissopimuksen 86 artiklan toisen kohdan a alakohdassa tarkoitettuihin tavoin ”kohtuuttomina”, koska tunnustettujen satamatyöntekijöiden olisi vuoden 1972 lain perusteella pitänyt suorittaa Smegin alueilla jopa tavanomaiset huoltotoimenpiteet.
- 18 Yleinen syyttäjä valitti alioikeuden päätöksestä Hof van Beroep te Gentiin. Tämä totesi, että sen käsiteltäväksi saatetun asian tosiseikat vastasivat pääpiirteissään yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-179/90, *Merci convenzionali porto di Genova*, 10.12.1991 antamassa tuomiossa (Kok. 1991, s. I-5889; jäljempänä asiassa *Merci* annettu tuomio) esille tulleita tosiseikkoja. Se totesi kuitenkin, että näiden kahden asian välillä on yksi olennainen ero, koska Belgian lainsäädännössä — toisin kuin asiassa *Merci* kyseessä olleessa Italian lainsäädännössä — säädetään ainoastaan sellaisten satamatyöntekijöiden tunnustamisesta, jotka

ainoina voivat suorittaa tiettyjä töitä tietyllä tarkoin määritellyllä alueella, eikä sillä anneta monopoliasemaa yrityksille tai ammattijärjestöille.

- 19 Tässä tilanteessa Hof van Beroep te Gent päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat kaksi ennakkoratkaisukysymystä:

- ”1. Onko yhteisön kansalaisilla, olivatpa ne luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä, yhteisön oikeuden nykytilassa sellaisia EY:n perustamissopimuksen 90 artiklan 1 kohtaan, tarkasteltuna yhdessä tämän perustamissopimuksen 7, 85 ja 86 artiklan kanssa, perustuvia oikeuksia, jotka jäsenvaltioiden on otettava huomioon, silloin kun satama-alueella lastataan ja puretaan erityisesti sellaisia tavaroita, jotka on kuljetettu meriteitse jäsenvaltiosta toiseen, ja kun satamatyötä saavat yleensä tehdä yksinomaan sellaiset ’tunnustetut satamatyöntekijät’, joiden tunnustamista koskevat edellytykset ja yksityiskohtaiset säännöt kuningas vahvistaa asianomaisen satama-alueen toimivaltaista sekakomiteaa kuultuaan, ja kun on sovellettava vahvistettuja maksutaksoja, vaikka tavalliset työntekijät (ts. muut kuin tunnustetut satamatyöntekijät) voisivat tehdä nämä työt?
2. Onko 8.6.1972 annetun lain 1 §:ssä tarkoitettujen kaltaisia tunnustettuja satamatyöntekijöitä, joilla on yksinoikeus suorittaa satamatöitä alan säännöksissä määritellyillä satama-alueilla, pidettävä EY:n perustamissopimuksen 90 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuina yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottavina työntekijöinä, jotka eivät enää voisi hoitaa heille uskottuja 90 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja erityistehtäviä, jos EY:n perustamissopimuksen 7, 85 ja 86 artiklassa vahvistettuja kieltoja sovellettaisiin heihin?”

Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys

- 20 Ensimmäisessä ennakkoratkaisukysymyksessään kansallinen tuomioistuin kysyy pääasiallisesti, onko EY:n perustamissopimuksen 90 artiklan 1 kohtaa, kun sitä tarkastellaan yhdessä tämän perustamissopimuksen 6 artiklan ensimmäisen kohdan sekä 85 ja 86 artiklan kanssa, tulkittava siten, että sillä annetaan yksityisille oikeus riitauttaa jäsenvaltion sellaisen lainsäädännön soveltaminen, jolla ne veloitetaan käyttämään yksinomaan vuoden 1972 laissa tarkoitettuja tunnustettuja satamatyöntekijöitä satamatöiden tekemiseen ja maksamaan viimeksi mainituille palkka, joka huomattavasti ylittää niiden omille tai muille työntekijöille maksetun palkan.
- 21 Tältä osin on syytä ensin todeta, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että ne perustamissopimuksen määräykset, joilla 6 artiklan ensimmäisen kohdan sekä 85 ja 86 artiklan tavoin on välitön oikeusvaikutus, säilyttävät tämän vaikutuksen ja että niistä seuraa yksityisille oikeussubjekteille oikeuksia, joita kansallisten tuomioistuinten on suojeltava myös EY:n perustamissopimuksen 90 artiklan yhteydessä (ks. muun muassa asiassa *Merci* annettu tuomio, tuomion 23 kohta ja asia C-242/95, *GT-Link*, tuomio 17.7.1997, *Kok. 1997*, s. I-4449, s. 57).
- 22 Sitten on muistutettava, että perustamissopimuksen 90 artiklan 1 kohdassa määrätään, että ”jäsenvaltiot eivät toteuta eivätkä pidä voimassa mitään toimenpidettä, joka koskee julkisia yrityksiä taikka yksityisiä, joille jäsenvaltiot myöntävät erityisoikeuksia tai yksinoikeuksia ja joka on ristiriidassa tämän sopimuksen, etenkin sen 6 ja 85—94 artiklan määräysten kanssa”.
- 23 Lopuksi on todettava, että pääasiassa kyseessä olevalla kansallisella lainsäädännöllä annetaan tietyille henkilöryhmälle kyseisessä määräyksessä tarkoitettuja erityisoikeuksia tai yksinoikeuksia, koska tälle ryhmälle varataan siinä tarkoin määritellyillä alueilla toteutettavien tiettyjen töiden suorittaminen. Näin on sitäkin suuremmalla syyllä, koska Gentin sekakomitean alakomitean vuoden 1977 kuninkaan asetuksen nojalla suorittamat satamatyöntekijäksi tunnustamiset ovat päteviä vain Gentin satama-alueella eikä niitä myönnetä automaattisesti kaikille tunnustamisedellytykset täyttävälle satamatyöntekijöille vaan työvoiman tarpeen mukaan.

- 24 Perustamissopimuksen 90 artiklan 1 kohdassa, joka kuuluu EY:n perustamissopimuksen kolmannen osan V osaston (josta on muutettuna tullut EY VI osasto) kilpailusääntöjä koskevan 1 luvun 1 jaksoon, jonka otsikko on ”yrityksiin sovellettavat säännöt”, määrättyä kieltoa voidaan soveltaa vain, jos sen kohteena olevat toimet koskevat ”yrityksiä”.
- 25 Näin ollen on todettava, että erityisesti Gentin satama-alueella työskentelevien tunnustettujen satamatyöntekijöiden työsuhteen ehdoista ja palkkaeduista määrätään työehtosopimuksissa, jotka on tehty vuoden 1968 lain perusteella ja säädetty velvoittaviksi tämän lain nojalla annetulla kuninkaan asetuksella (ks. Gentin sataman osalta 11.5.1979 annettu kuninkaan asetus, Belgisch Staatsblad, 28.6.1979, s. 7378). Belgian hallitus toteaa lisäksi — eikä sitä ole kiistetty — että tunnustetut satamatyöntekijät otetaan todellisuudessa määräaikaiseen työsuhteeseen ja että työsopimus on yleensä voimassa lyhyen ajan tiettyjen sellaisten töiden suorittamista varten, jotka satamatöitä suorittavat eri yritykset ovat selkeästi määrittäneet.
- 26 Näissä olosuhteissa on pääteltävä, että tunnustettujen satamatyöntekijöiden ja niiden työnantajina olevien satamatöitä teettävien yritysten väliselle työsuhteelle on ominaista se, että satamatyöntekijät tekevät kyseisiä töitä näiden yritysten hyväksi ja niiden valvonnan alaisina, ja että heitä tästä syystä on pidettävä EY:n perustamissopimuksen 48 artiklassa (josta on muutettuna tullut EY 39 artikla) tarkoitettuina ”työntekijöinä”, sellaisena kuin tätä käsitettä on tulkittu yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneessa oikeuskäytännössä (ks. työntekijän käsitteen määrittämisen osalta asiassa *Merci* annettu tuomio, tuomion 13 kohta). Koska satamatyöntekijät kuuluvat tämän työsuhteen ajan mainittuihin yrityksiin ja koska he näin muodostavat taloudellisen kokonaisuuden kunkin yrityksen kanssa, he eivät itse ole yhteisön kilpailuoikeudessa tarkoitettuja ”yrityksiä”.
- 27 On syytä lisätä, että tietyllä satama-alueella työskenteleviä tunnustettuja satamatyöntekijöitä ei kollektiivisestikaan voida pitää yrityksenä.

- 28 Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee nimittäin yhtäältä, että henkilön asemaan työntekijänä ei vaikuta se, että hän, samalla kun hän on johonkin yritykseen nähden alisteisessa asemassa, on sidoksissa yhteenliittyminä tämän yrityksen muihin työntekijöihin (ks. tämän suuntaisesti asiassa *Merci* annettu tuomio, tuomion 13 kohta).
- 29 Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 58—60 kohdassa todennut, toisaalta ennakkoratkaisupyynnöstä ja yhteisöjen tuomioistuimen tältä osin esittämisiin kysymyksiin annetuista vastauksista ei ilmene, että Gentin satama-alueella työskentelevät tunnustetut satamatyöntekijät olisivat sidoksissa toisiinsa sellaisina yhteenliittyminä tai muina järjestöinä, joiden perusteella voitaisiin katsoa, että he toimivat satamatyömarkkinoilla yhtenä taloudellisena yksikkönä tai tällaisen yksikön työntekijöinä.
- 30 Edellä esitetystä seuraa, että pääasiassa tarkoitettunkaltaiseen lainsäädäntöön ei voida soveltaa perustamissopimuksen 90 artiklan 1 kohdassa määrättyä kieltä, jota sovelletaan ainoastaan yrityksiin, tarkasteltiinpa sitä yhdessä minkä tahansa perustamissopimuksen määräyksen kanssa.
- 31 Vaikka perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklaa tarkasteltaisiin erillisinä, niissä määrätty kiellot eivät voi koskea tällaista lainsäädäntöä, sillä nämä artiklat koskevat sellaisenaan yksinomaan yritysten toimintaa, eikä niissä määrätä jäsenvaltioiden lainsäädäntötoimista (ks. muun muassa asia C-266/96, *Corsica Ferries France*, tuomio 18.6.1998, Kok. 1998, s. I-3949, 35 kohta).
- 32 Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perustamissopimuksen 6 artiklan ensimmäistä kohtaa, jossa vahvistetaan kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kiellon yleinen periaate, sovelletaan itsenäisesti ainoastaan sellaisissa yhteisön oikeudessa säännellyissä tilanteissa, joiden osalta perustamissopimuksessa ei ole erityistä syrjinnän kieltävää määräystä (ks. vastaavasti asia C-18/93, *Corsica Ferries*, tuomio 17.5.1994, Kok. 1994, s. I-1783, 19 kohta ja asia C-336/96, *Gilly*, tuomio 12.5.1998, Kok. 1998, s. I-2793, 37 kohta). Palkattujen työntekijöiden osalta tämä periaate on toteutettu perustamissopi-

muksen 48 artiklassa ja palvelujen tarjoamisen vapauden osalta perustamissopimuksen 59 artiklassa (josta on muutettuna tullut EY 49 artikla).

- 33 Tältä osin on syytä todeta, ettei kansallisen lainsäädännön säännöksistä sellaisenaan eikä ennakkoratkaisupyynnöstä tai yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyistä huomautuksista ilmene sellaisia seikkoja, joiden perusteella voitaisiin katsoa, että henkilöitä olisi syrjitty kansallisuuden perusteella, kun on ollut kyse tunnustetuksi satamatyöntekijäksi pääsystä tai tällaisena työntekijänä toimimisesta.
- 34 Koska ennakkoratkaisupyynnössä ei ole millään tavoin käsitelty kysymystä siitä, voiko velvollisuus, jonka mukaan satamatöissä on käytettävä vuoden 1972 kuninkaan asetuksessa tarkoitettuja tunnustettuja työntekijöitä, merkitä muiden tunnustettujen satamatyöntekijöiden ja/tai tunnustamisedellytysten täyttävien muiden työntekijöiden osalta perustamissopimuksen 48 ja/tai 59 artiklassa tarkoitettua estettä, yhteisöjen tuomioistuin ei voi antaa lausuntoa tältä osin. Kansallisen tuomioistuimen tehtäviin kuuluu tarvittaessa arvioida, onko näin asian laita.
- 35 Kansallinen tuomioistuin voi tällöin joutua tarkistamaan, kuuluuko pääasiassa esillä oleva kansallinen lainsäädäntö lähtökohtaisesti mainitun kiellon soveltamisalaan siitä syystä, että siinä säädetään, että satamatöiden suorittamiseen on käytettävä sellaisia tunnustettuja satamatyöntekijöitä, joilla on ”työntekijän” asema, ja velvoitetaan näin asianosaiset tekemään keskenään oikeudellisesti työsopimuksena pidettävä sopimus.
- 36 Asiassa C-398/95, SETTG, 5.6.1997 annetusta tuomiosta (Kok. 1997, s. I-3091) nimittäin ilmenee, että sellainen kansallinen lainsäädäntö, jolla osapuolet velvoitetaan tekemään keskenään oikeudellisesti työsopimuksena pidettävä sopimus ja jolla näin estetään jäsenvaltiosta peräisin olevia taloudellisia toimijoita harjoittamasta itsenäistä toimintaa palvelusopimuksen nojalla toisessa jäsenvaltiossa, voi merkitä perustamissopimuksen 59 artiklassa kiellettyä estettä.

- 37 Edellä esitetyt toteamukset huomioon ottaen on ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen vastattava siten, että perustamissopimuksen 90 artiklan 1 kohdasta, kun sitä tarkastellaan yhdessä perustamissopimuksen 6 artiklan ensimmäisen kohdan sekä 85 ja 86 artiklan kanssa, on tulkittava siten, ettei sillä anneta yksityisille oikeutta riitauttaa jäsenvaltion sellaisen lainsäädännön soveltamista, jolla ne velvoitetaan käyttämään yksinomaan vuoden 1972 laissa tarkoitettuja tunnustettuja satamatyöntekijöitä satamatöiden tekemiseen ja maksamaan viimeksi mainituille palkka, joka huomattavasti ylittää niiden omille tai muille työntekijöille maksetun palkan.

Toinen ennakkoratkaisukysymys

- 38 Ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen annettu vastaus huomioon ottaen toiseen ennakkoratkaisukysymykseen ei ole tarpeen vastata, sillä tämä kysymys on esitetty vain siltä varalta, että ensimmäisessä kysymyksessä tarkoitettu kansallinen lainsäädäntö olisi ristiriidassa perustamissopimuksen 90 artiklan 1 kohdan kanssa, kun tätä määräystä tarkastellaan yhdessä tämän perustamissopimuksen toisen määräyksen kanssa.

Oikeudenkäyntikulut

- 39 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Belgian, Italian ja Alankomaiden hallituksille ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on ratkaissut Hof van Beroep te Gentin 15.1.1998 tekemällään päätöksellä esittämät ennakkoratkaisukysymykset seuraavasti:

EY:n perustamissopimuksen 90 artiklan 1 kohtaa (josta on tullut EY 86 artiklan 1 kohta), kun sitä tarkastellaan yhdessä EY:n perustamissopimuksen 6 artiklan ensimmäisen kohdan (josta on muutettuna tullut EY 12 artiklan ensimmäinen kohta) ja EY:n perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan (joista on tullut EY 81 ja EY 82 artikla) kanssa, on tulkittava siten, ettei sillä anneta yksityisille oikeutta riitauttaa jäsenvaltion sellaisen lainsäädännön soveltamista, jolla ne velvoitetaan käyttämään yksinomaan vuoden 1972 laissa tarkoitettuja tunnustettuja satamatyöntekijöitä satamatöiden tekemiseen ja maksamaan viimeksi mainituille palkka, joka huomattavasti ylittää niiden omille tai muille työntekijöille maksetun palkan.

Kapteyn

Murray

Schintgen

Julistettiin Luxemburgissa 16 päivänä syyskuuta 1999.

R. Grass

P. J. G. Kapteyn

kirjaaja

kuudennen jaoston puheenjohtaja